

NOTAT

Vår referanse

17/37174-7 (301268/17)

Vår dato

23.11.2017

Til: Bystyret

Fra: Rådmannen

Tilleggsnotat 2 til Trondheim kommunes handlings- og økonomiplan 2018-2021, budsjett 2018

Bystyrets møte 14.12.2017

Til: Bystyret

Fra: Rådmannen

Handlings- og økonomiplanen 2018-2021, budsjett 2018

Orientering om effekten av budsjettforliket på Stortinget m.m

1 Sammendrag

22. november ble det inngått budsjettforlik mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig folkeparti og Venstre (heretter omtalt som avtalepartnerne). [Budsjettforliket](#) innebærer endringer i kommuneopplegget for 2018.

For Trondheims del anslås forliket å gi 7,3 millioner kroner i økte frie inntekter.

I budsjettavtalen er det lagt føringer på at økningen i frie inntekter bør brukes på IKT-satsing i skolen, helsesøstre, opptrappingsplan rus og frivillighetsentraler. Rådmannen vil understreke at det er stor usikkerhet knyttet til effektene som anslås for Trondheim kommune i dette notatet. Årsaken er at det i avtaleteksten ikke er sagt noe om hvordan økningene og reduksjonene i tilskudd skal fordeles mellom kommunene.

I anslaget er det lagt til grunn at innføring av lærernorm fullfinansieres med øremerkede statlige midler, jf avsnitt under.

Avtalepartnerne er enige om at det skal innføres en norm for lærertetthet i grunnskolen. Målet er at det høsten 2018 skal være én lærer per 16 elever i 1.-4. klasse og én lærer per 21 elever i 5.-10. klasse, og fra høsten 2019, når normen er fullt innført, er målet at det skal være én lærer per 15 elever i 1.-4. klasse og én lærer per 20 elever i 5.-10. klasse. Forslaget om lærernorm gir mindre frihet for kommunene til å utforme tilbudet. Det legges inn 200 millioner kroner som et øremerket tilskudd for å kompensere kommunene for merutgiftene i 2018. Det foreligger på nåværende tidspunkt lite informasjon om hvordan tilskuddet vil fordeles mellom kommunene. Det er derfor uklart om kommunen vil få full kompensasjon for merutgiftene. Rådmannen vil komme tilbake med mer informasjon når fordeling og konsekvenser er avklart.

KS og Trondheims egne beregninger tyder på at forslaget om å innføre pedagog- og bemanningsnorm er betydelig underfinansiert. Det er ikke lagt inn midler til pedagog- og bemanningsnormen i budsjettforliket.

Det er gitt en nærmere omtale av budsjettforliket og konsekvensene for Trondheim kommune i del 2 i notatet. Rådmannen gjør i del 3 i notatet rede for forhold som ikke er relatert til budsjettforliket. Dette gjelder blant annet anmodning om bosetting av flyktninger i 2018 og oppdatert anslag på kommunens utgifter til avlasterdommen. Samlet gir endringen beskrevet i del 3 økt handlingsrom på 1,5 millioner kroner hvert år i planperioden. Som kjent har det vært en dialog om rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan 2018-2021, der rådmannen har gitt utfyllende svar på spørsmål til rådmannens budsjettforslag. I forbindelse med denne dialogen er det klarlagt behov for å presisere og korrigere teksten på enkelte områder. Det er gitt en omtale av korreksjonene i del 4.

Tabell 1 oppsummerer endringene i handlingsrom som følger av budsjettforliket og andre endringer omtalt i dette notatet. I budsjettforliket er det varslet endringer i øremerkede tilskudd. Rådmannen har foreløpig ikke mulighet til å si noe om hvilken effekt disse endringene vil ha for Trondheim kommune. Effekten av endring i øremerkede tilskudd er derfor ikke tatt med i tabellen. Samlet gir endringene økt handlingsrom på 7,3 millioner kroner. Det er grunn til å presisere at det i budsjettforliket er lagt føringer, såkalte "bruksanvisninger", på at denne styrkingen skal benyttes til bestemte formål. Likevel er dette frie midler.

Tabell 1. Endringer i handlingsrom som følge av budsjettforlik og andre endringer. Negativt fortegn betyr økte inntekter eller reduserte utgifter.

	2018	2019
Budsjettforlik	-7,3	-7,3
Andre endringer	-1,5	-1,5
Sum endring i handlingsrom	-8,8	-8,8

2. Budsjettforliket - endring i utgifter og inntekter

Endring i handlingsrom

Budsjettforliket anslås samlet å gi Trondheim kommune en endring i handlingsrommet på 7,3 millioner kroner i 2018. Tabell 2 oppsummerer endringene. De enkelte punktene er nærmere omtalt under tabellen.

Tabell 2 viser anslag både på endring i *inntekter* og *utgifter*. Økningen i frie inntekter er begrunnet med foreslåtte satsinger på flere områder, blant annet rus, IKT i grunnskolen og opptrappingsplan på rus. Rådmannen har kun lagt inn at de økte inntekter motsvares av økte utgifter i de tilfellene hvor utgiftsøkningen følger av lov- og regelendring. Bystyret må vurdere om Trondheim kommune skal følge opp avtalens intensjon om satsing på andre områder.

Tabell 2. Endring i handlingsrom. Tall i millioner kroner.

	2018,0	2019,0
Endring i inntekter		
Gratis kjernetid i bhg	-0,9	-2,0
IKT i grunnskolen	-1,6	-1,6
Flere helsesøstre	-3,2	-3,2
Opptrappingsplan rus	-2,3	-2,3
Frivillighetssentraler	-0,2	-0,2
Endring i utgifter		
Gratis kjernetid	0,9	2,0
Sum	-7,3	-7,3

Gratis kjernetid i barnehagen

Inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid i barnehage heves til 533.500 kroner fra 1. august 2018. Dette anslås å gi kommunene en inntektsreduksjon på 24,8 millioner kroner. Rammetilskuddet til kommunene økes tilsvarende. Trondheim anslås å få en inntektsreduksjon på 0,9 millioner kroner i 2018. Utgiftene anslås å øke tilsvarende.

IKT i skolen

Det legges inn 50 millioner kroner i rammetilskuddet til IKT-tiltak i grunnskolen. Trondheims andel anslås til 1,6 millioner kroner.

Det har vært et stort digitalt løft på skoleområdet i Trondheim, både når det gjelder utstyr i skolene og endring og utskifting av programvare. I rådmannens forslag til budsjett 2018 er det allerede lagt inn en økning i driftskostnadene på 2,5 millioner kroner i 2018.

Flere helsesøstre

Det legges inn 100 millioner kroner til flere helsesøstre. Trondheims andel av økningen anslås til 3,2 millioner kroner.

Midlene er bevilget til helsestasjons- og skolehelsetjenesten som en helhet, og det vil være opp til den enkelte kommune å vurdere hvordan midlene benyttes ut fra kjennskap til sine innbyggers behov.

Skolehelsetjenesten skal ha en tverrfaglig grunnbemanning bestående av helsesøstre, leger og fysioterapeuter samt tilgang på psykologer og annet fagpersonell ut fra skolen og elevenes behov.

Opptrappingsplan rus

Det legges inn 75 millioner kroner til opptrappingsplan rus. Trondheims andel av økningen anslås til 2,3 millioner kroner.

Frivillighetssentraler

Det legges inn 5 millioner kroner til frivillighetssentraler i rammetilskuddet. Trondheims andel anslås til 150.000 kroner.

Maskinskatt - kompenserende tiltak

Regjeringen foreslo i forslaget til statsbudsjett å fjerne eiendomsskatt på produksjonsutstyr og -installasjoner i verk og bruk. Vannkraft, vindkraft og anlegg som skattlegges under særskattereglene for petroleum omfattes ikke av forslagene. Endringen er foreslått iverksatt fra 2019, og med en overgangsperiode på fem år. I budsjettforliket mellom partene på Stortinget er det uttalt at kommunene skal få tilnærmet full kompensasjon for inntektstapet. Det henvises til punktet om "øremerkede" tilskudd hvor det gis ytterligere informasjon.

Endring i øremerkede tilskudd

Budsjettforliket innebærer en økning i øremerkede tilskudd til kommunene på 658 millioner kroner, inkludert midler til norm for lærertetthet i 2018 på 200 millioner kroner. Budsjettforliket sier lite om innretningen av tilskuddene. Lite informasjon gjør at det er vanskelig for rådmannen å anslå eksakt hvor stor økning Trondheim kommune vil få i øremerkede tilskudd som følge av budsjettforliket.

Under presenteres en tabell som viser endring i øremerkede tilskudd til kommunesektoren.

Tabell 2. Endring i øremerkede tilskudd. *Endring på landsbasis. Tall i millioner kroner.*

Kapittel/post	Tekst	2018
260 63	Norm for lærertetthet, 16 elever per lærer 1-4 trinn, 21 elever per lærer 5-10 trinn	200,0
846 60	Tilskuddsordning barn i storbyer	5,0
847 61	Barnas stasjon, Trondheim	0,5
846 61	Styrking av tilskuddsordningen mot barnefattigdom	25,0
846 62	Utvikling i kommunene, foreldrestøtte. Tidlig hjelp til barn av rusmisbrukere og psykisk syke	10,0

496 60	Integreringstilskudd	81,5
497 60	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap	5,4
496 62	Jobbsjansen	20,0
621 63	Innsats mot fattigdom blant barn og unge	10,0
762 61	Rusomsorg til kvinner og menn i fengsel	5,0
765 60	Jordmortjeneste i kommunene	20,0
225 66	Tilskudd til leirskoleopplæring	2,0
1820 60	Tilskudd flom og skredforebygging	50,0
1330 61	Belønningsordning for kollektivtransport	100,0
571 64	Midler til retakseringer	72,5
1400 62	Den naturlige skolesekken	1,0
1400 61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning	50,0

Lærernorm

Avtalepartnerne er enige om at det skal innføres en norm for lærertetthet i grunnskolen. *Lærertetthet* er en beregning av hvor mange elever det er per lærer i en undervisningstime. I *lærertetthet i ordinær undervisning* er særskilt norskopplæring og spesialundervisning utelatt. Dette står under verbale føringer:

“Stortinget ber regjeringen innføre en norm for lærertetthet på skolenivå. Målet er at det høsten 2018 skal være 1 lærer per 16 elever i 1-4. klasse og 1 lærer per 21 elever i 5-10. klasse, og fra høsten 2019 er målet at det skal være 1 lærer per 15 elever i 1-4. klasse og 1 lærer per 20 elever i 5-10. klasse. Normen skal evalueres underveis, og sees i sammenheng med tiltak for å rekruttere et tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere. Dagens lærerutdanning, herunder gjeldende opptakskrav, og regjeringens kompetansekrav skal legges til grunn. Det foretas en kvalitetssikring av kostnader knyttet til oppdaterte GSI-tall på skolenivå, slik at ingen kommuner skal tape på innføringen av normen. Justering av de samlede kostnader legges inn i regjeringens forslag til RNB for 2018. Videre skal det utredes hvordan innfasing av en norm kan gjennomføres uten fare for forsterket lærermangel i deler av landet”.

Trondheim har i gjennomsnitt 14 elever pr lærer i undervisningen i 1.-4. klasse, 14,2 elever pr lærer i 5.-7. klasse og 15,6 elever pr lærer i 8.-10. klasse. Ser vi på tall for ordinær undervisning (spesialundervisning og særskilt norskopplæring er trukket fra) har Trondheim kommune i gjennomsnitt 17,1 elever pr lærer i undervisningen i 1.-4. klasse, 18,31 elever pr lærer i 5.-7. klasse og 20,6 elever pr lærer i 8.-10. klasse. Ut i fra avtaleteksten er det uklart om norm gjelder for gruppestørrelse 1 (totalt antall lærertimer) eller gruppestørrelse 2 (lærertimer i ordinær undervisning). Men rådmannen antar at normen gjelder gruppestørrelse 2.

Det legges inn 200 millioner kroner som et øremerket tilskudd på kapittel 260, post 63, *Norm for lærertetthet, 16 elever per lærer 1-4 trinn, 21 elever per lærer 5-10 trinn*. Det er uklart om kommunen vil få full kompensasjon for merutgiftene. Rådmannen vil komme tilbake med mer informasjon når fordeling og konsekvenser er avklart.

Normen kan imidlertid gi utfordringer i forhold til rådmannens forslag til budsjett, da det er usikkert hvordan omdisponering av undervisningsressurser på 18,1 millioner kroner i 2018 skal håndteres i forhold til normen som er foreslått fra høsten 2018. Rådmannen kommer tilbake til dette i første økonomirapport 2018.

Tilskuddsordning barn i storbyer

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å bedre oppvekst- og levekårene for barn og unge i alderen 10-20 år gjennom etablering eller videreutvikling av åpne møteplasser.

Barnas stasjon

Barnas stasjon styrkes med 0,5 millioner kroner. I tillegg økes tilskuddet til ferietilbudet til Blå Kors og Røde Kors. Utover tilskudd per person som deltar på ferietiltakene, vil en utvidelse av tilbudet til nye brukergrupper bety at organisasjonene må oppskalere administrasjon av tilbudene, skaffe nok frivillige, og sikre at lokalene har tilstrekkelig kapasitet.

Styrking av tilskuddsordningen mot barnefattigdom

Målet med tilskuddsordningen er å motvirke eller dempe konsekvensene av fattigdom blant barn og ungdom, og er en del av regjeringens strategi ["Barn som lever i fattigdom"](#) (2015-2017).

Tidlig hjelp til barn av rusmisbrukere og psykisk syke

Formålet med bevilgningen er å styrke kommunens innsats for langsiktig og helhetlig oppfølging av barn av psykisk syke/rusmisbrukende foreldre, barn som lever med vold i familien.

Integreringstilskudd/Opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Budsjettavtalen inneholder en nær dobling av antall kvoteflyktninger til Norge. Det var i utgangspunktet foreslått 1120, men tallet er nå økt med 1000 personer til 2120. Som følge av dette økes bevilgningene med 81,5 millioner kroner i integreringstilskudd og med 5,4 millioner kroner i opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi, anmodet den 6.november 2017 Trondheim kommune om å bosette 176 flyktninger, hvorav 8 enslige mindreårige i 2018, jfr også omtale om Flyktningeinntekter under kap.3 *Andre forhold - ikke relatert til budsjettforliket*. Rådmannen vil komme tilbake med informasjon dersom Trondheim blir anmodet om å bosette en andel av økningen i antall kvoteflyktninger.

Innsats mot fattigdom blant barn og unge

Målet med tilskuddsordningen er å forebygge og redusere fattigdom blant barn, unge og barnefamilier. Bevilgningen er en styrkning av tidligere bevilgning.

Jobbsjansen

Formålet med bevilgningen er å styrke integreringsarbeidet i kommunene. Ordningen er under evaluering. Evalueringen skal belyse og besvare i hvilken grad Jobbsjansen er en egnet ordning for å få innvandrere i arbeid og utdanning. Evalueringen skal gi grunnlag for å vurdere justeringer og eventuelle endringer av ordningen.

Jordmortjeneste i kommunene

Målet er å styrke et likeverdig tilbud om oppfølging av jordmor til alle gravide eller barselkvinner i Norge. Familier som ønsker det bør få tilbud om jordmors kompetanse i svangerskapsomsorgen, og hjemmebesøk av

jordmor etter fødsel. Jordmoroppfølging gir friskere mødre og barn under svangerskapet og flere naturlige fødsler nærmere termin.

Rusomsorg til kvinner og menn i fengsel

Tilskuddsordningen skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene yter nødvendige helse- og omsorgstjenester til innsatte.

Tilskudd til leirskoleopplæring

Tilskuddsordningen skal bidra til å dekke utgifter kommunene har til leirskoleopplæring ved leirskoleopphold.

Kommunalt barnevern

Det kommunale barnevernet, både i Oslo og ellers i landet, trenger økt kapasitet og kompetanse. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet skal gi et historisk kompetanseløft i det kommunale barnevernet. Mer forskningsbasert kunnskap i barneverntjenestene skal gi et bedre barnevern for barn og familier og tryggere medarbeidere. Målet er tidligere og bedre hjelp til barn i barnevernet – der de bor.

Midler til retakseringer(eiendomsskatt)

I Verbale føringer til budsjettforliket er følgende beskrevet:

“Eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner: Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er enige om å fjerne adgangen til å ilegge eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner slik regjeringen har foreslått, men med følgende endringer: - Utfasing av skatten forlenges fra fem til syv år og overgangsordningen fases inn over syv år. - Master og linjer i transmisjonsnett («monstermaster») og nettanlegg ilegges fortsatt eiendomsskatt. - Det avsettes 72,5 mill. i statsbudsjettet for 2018 til retaksering. - Det er enighet om følgende anmodningsvedtak: «Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis tilnærmet full kompensasjon til kommuner som får redusert eksisterende inntekter som følge av endringene oppad begrenset til 500 mill. Kompensasjonen gjelder ikke nyetablering etter 1.1.2017 og bortfaller hvis virksomhetene nedlegges».”

Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning

Det legges inn 50 millioner kroner i økt tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning. Det er ennå usikkert hva midlene vil bli benyttet til. En mulighet er at de vil bli benyttet til å øke bevilgningen til klimatiltak. Økes bevilgningen til klimatiltak med 50 millioner kronervil rammen for 2018 bli på samme nivå som 2017 (150 millioner kroner). Rådmannen vil følge opp hvordan tilskuddsøkningen disponeres og vil aktivt søke om tilskudd der det er mulig.

Verbale føringer

Det er i budsjettforliket på Stortinget lagt inn en rekke verbale føringer. Disse finner dere [her](#).

3. Andre forhold - ikke relatert til budsjettforliket

I dette avsnittet gjøres det rede for forhold som ikke er relatert til budsjettforliket, men som er relevante for handlings- og økonomiplanen 2018-2021. **Samlet gir forholdene beskrevet i dette avsnittet et økt handlingsrom på 1,5 millioner kroner hvert år i perioden, jf tabellen under.** De ulike forholdene er nærmere omtalt under tabellen.

Tabell 3. Andre forhold som er relevant for handlings- og økonomiplanen 2018-2021.

	2018	2019
Flyktningeinntekter	0	0
Avlasterdom	-3,5	-3,5
Ny rammeavtale forsikring	2	2
Sum	-1,5	-1,5

Flyktningeinntekter

Rådmannen anslo i budsjettforslaget, lagt fram 20. september, at kommunen ville få 519 millioner kroner i flyktningeinntekter hvert år i perioden 2018-2021. Dette står om anslaget i [kapittel 4.3](#):

“Rådmannen foreslår å budsjettere med 519 millioner kroner i flyktningeinntekter i 2018. Hoveddelen av inntektene er integreringstilskudd kommunen får for å dekke gjennomsnittlige merutgifter til å bosette og integrere flyktninger i bosettingsåret og de neste fire årene. IMDI har varslet at anmodning om å bosette flyktninger i 2018 først vil komme i november måned. Det er, jf. omtale i [kapittel 14](#), forventet en reduksjon i bosettinger i 2018, sammenlignet med de siste årene. Selv med redusert bosetting i 2018 forventes det at inntektene, som følge av høy bosetting i perioden 2015-2017, fortsatt vil holde seg relativt høye fordi vi mottar tilskudd i 2018 for bosatte de fem siste årene. Inntil anmodning om bosetting foreligger har rådmannen valgt å budsjettere med at inntektene vil videreføres på samme reelle nivå i perioden 2018-2021, som i 2017. Rådmannen vil oppdatere anslaget på flyktningeinntekter når anmodning om bosetting foreligger”.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi, anmodet den 6. november 2017 Trondheim kommune om å bosette 176 flyktninger, hvorav 8 enslige mindreårige i 2018. 6 av de 8 enslige mindreårige er under 15 år.

I 2017 er det et høyt antall familiegjenforeninger, der kommunen også mottar integreringstilskudd for disse. Dette vil medføre at både inntektene og utgiftene vil øke i 2017 i forhold til budsjett. De endelige tallene på bosetting og familiegjenforening i 2017 kan ikke bekreftes før 31.12.2017.

Selv med redusert bosetting i 2018 forventes det at inntektene og utgiftene, som følge av høy bosetting i perioden 2015-2017, fortsatt vil holde seg relativt høye i 2018. Rådmannen opprettholder derfor anslaget på 519 millioner kroner i 2018. Rådmannen vil komme tilbake til eventuell budsjettjustering for 2018 i 1. økonomirapport 2018 etter at de endelig bosettingstall (og inntekter) for 2017 foreligger.

Reduksjon i bosatte i 2018, og signaler om lave bosettingstall også i årene framover, vil kunne gi mer utslag på noe lengre sikt; når inntektene som følge av de høye bosettingene i årene 2015-2017 avtar. Rådmannen vurderer, på nåværende tidspunkt, heller ikke å endre på budsjettallene for 2019-2021 som ligger i rådmannens forslag (519 millioner kroner årlig). Dette begrunnes blant annet med at familiegjenforening fortsatt kan bli relativt høy. Familiegjenforening er ikke er med i regnestykkene i antall anmodet, men vil utløse integreringstilskudd. Rådmannen vil vurdere anslaget på nytt i økonomiplanen for 2019-2022.

Rådmannen har lagt fram en sak til formannskapet 28. november 2017 som blant annet redegjør for konsekvensen av økt antall familiegjenforeninger i 2017 og redusert bosetting i 2018; se F- sak [324/17](#) *Bosetting av flyktninger i 2018 og forslag om endring av etableringssatser.*

Avlasterdom

Rådmannen satte i budsjettforslaget lagt fram 20. september av ti millioner kroner til anslåtte merutgifter som følge av avlasterdommen, jf omtale i [kapittel 5.2](#). Rådmannen understreket at det var usikkerhet knyttet til anslaget.

Avlasterdommen medfører at avlastere skal regnes som arbeidstakere, ikke oppdragstakere. KS og arbeidstakerorganisasjonene har nylig blitt enig om en særavtale. Det er enighet om at arbeidet som avlaster skiller seg vesentlig fra annet arbeid som faller inn under Hovedtariffavtalens bestemmelser. Det er derfor avtalt at Hovedtariffavtalens bestemmelser ikke gjelder, med mindre annet er særskilt regulert i særavtalen. Rådmannen har ventet på dette for å beregne kostnader.

Rådmannen har nå foretatt en beregning av konsekvensene av avlasterdommen og de fremforhandlede resultatene. De totale kostnadsøkningene ser ut til å være 5,4 millioner kroner på barne- og familietjenesten og 1,2 millioner kroner på bo- og aktivitetstilbud. 6,5 millioner kroner for kommunen totalt. Merutgiftene for 2017 anslås til 3,3 millioner kroner.

Ny rammeavtale forsikring

Rådmannen anslo i tilleggsinnstillingen at ny rammeavtale på forsikring vil gi Trondheim kommune en netto innsparing på om lag 11 millioner kroner i 2018. I tilleggsinnstillingen ble det ved en feil ikke tatt hensyn til at deler av innsparingen kommer på VARFS (vann, avløp, renovasjon og feiing) og bolig. Netto innsparing på bykassen er derfor kun på ni millioner kroner.

Dalen park

I rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan 2018-2021, budsjett 2018 i kapittel 16 Idrett og friluftsliv, tabell 16-4 *Investeringer i idrett og friluftsliv* fremgår omtale av Dalen park. Den er i tabellen lagt inn med kostnadsanslag på 11 millioner kroner.

I regjeringens forslag til statsbudsjett 2018 som ble det lagt inn 11 millioner kroner i tilskudd fra Husbanken til Nye Dalen park. Med sammenligningsgrunnlag i mer detaljerte beregninger som nå er gjort for Skjermveien aktivitetsanlegg og tilsvarende parkanlegg i Groruddalsstasjonen/områdeløft i Oslo, har rådmannen vurdert kostnadsanslaget for Dalen park i rådmannens forslag til å være for lavt. Nytt anslag er på 15 millioner kroner. Forutsatt statlige tilskudd og merverdiavgiftskompensasjon vil merbehovet for egenfinansiering være om lag 0,5 million kroner høyere enn i rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2018-2021, Budsjett 2018.

Rådmannen vil komme tilbake med forslag til oppjustering av brutto investeringsramme i første økonomirapport 2018.

Rådmannen har lagt fram en orienteringssak til formannskapet 28. november 2017 om status, framdrift og finansiering av prosjektet, se F-sak [319/17 Orientering om Dalen aktivitetspark](#).

4. Andre korreksjoner

Som kjent har det vært en dialog om rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan 2018-2021, budsjett 2018 der rådmannen har gitt utfyllende svar på spørsmål som stilles til elementer i forslaget. I forbindelse med denne dialogen har det fra rådmannens side blitt klarlagt at det er behov for å presisere og korrigere teksten på noen steder.

Feil i tabeller, tilleggsinnstillingen. Oversikt over investeringer og finansiering i 2018-2021.

Tabell 9 i [tilleggsinnstillingen](#) viser oversikt over investeringer og finansiering i perioden 2018-2021. Ved en feil falt raden for refusjoner ut av tabellen.

Parkeringskjeller Gryta, aksjekjøp tilknyttet Trondheim stasjonscenter kan bare finansieres over driftsbudsjettet jf. [kommuneloven § 50](#). I [årsoppgjøret 2016](#) ble det blant annet informert om mulig fremtidig bruk av 20 millioner kroner av disposisjonsfondet til dette formålet. Det er derfor feil at dette er ført som om det skal finansieres med låneopptak. 20 millioner kroner i 2018 kan frigjøres fra investeringsområde *administrasjonsbygg og byrom* til andre investeringsformål. Rådmannen utarbeider egen politisk sak om organisering og finansiering av parkeringskjelleren.

Oversikt over investeringsutgiftene og finansiering for hvert investeringsområde og på prosjektnivå er oppdatert. Oversikten finner du ved å klikke på denne [nettsiden](#) eller ved å laste ned som [pdf-fil](#).

Tall for sum investeringer og sum finansiering er korrigert i tabellen under.

Oversikt over investeringer og finansiering i 2018-2021. Tall i millioner kroner

Områder	2018	2019	2020	2021	Sum 2018 - 2021
Barnehage	55	105	80	12	252
Skole	266	299	426	493	1 483
Barne og familietjenesten	6	6	11	26	49
Helse og velferd	563	358	240	369	1 529
Bolig	168	249	161	172	749
Idrett	268	322	384	123	1 098
Kultur og kunst	21	15	14	15	65
Kirker og kirkegårder	125	114	84	80	403
IT	114	83	69	67	333
Formålstomt	415	188	250	203	1 056

Bolig- og næringsareal	292	275	225	256	1 048
Eiendomsinvesteringer	42	40	40	40	162
Veg	53	51	28	27	159
Vann	158	185	184	197	725
Avløp	264	282	298	247	1 091
Avfall	2	2	2	2	8
Byrom, parker og grøntanlegg	167	93	114	14	387
Utstyr og maskiner	6	6	6	6	23
Miljøpakken	13	13	13	13	50
Adm bygg/byrom	48	155	43	50	295
					0
Sum investeringer	3 043	2 840	2 671	2 411	10 964
Bruk av lån-bykassefinansierte	-1 266	-1 214	-743	-945	-4 168
Bruk av lån-eksternfinansierte	-673	-886	-709	-657	-2 925
Salg av anleggsmidler	-180	-105	-313	-145	-743
Tilskudd	-204	-105	-403	-192	-903
Refusjoner	-668	-476	-453	-403	-2 000
Overføringer fra driftsregnskapet	-54	-53	-51	-68	-226
Sum finansiering	-3 043	-2 840	-2 671	-2 411	-10 964
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0